

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle osuuskunnan ylijäämänjaon verotusta koskevien säännösten muuttamiseksi (HE 130/2014 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Anu Rajamäki ja erityisasiantuntija Antti Sinkman, valtiovarainministeriö
- johtava lakimies Matti Merisalo, Verohallinto
- johtava lakimies Juha Koponen, Veronmaksajain Keskusliitto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- hallituksen jäsen Ari Mäkelä, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry
- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

- veroasiantuntija Satu Grekin, Suomen Yrittäjät ry
- hallituksen puheenjohtaja Martti Asunta ja lakiasiaintohtaja Anne Kontkanen, Pellervo-Seura
- johtaja Terhi Järvikare, Keskuskauppakamari
- professori Esko Linnakangas ja professori Seppo Villa, Helsingin yliopisto
- professori Seppo Penttilä ja professori Veikko Vahtera, Tampereen yliopisto
- professori (emeritus) Raimo Immonen
- henkilöstö- ja lakiasiaintohtaja Merja Hokkanen ja asianajaja Mika Ohtonen, Tuko Logistics Osuuskunta
- Tax Director Anna-Liisa Aminoff-Lindblad, Metsä Group.

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Finanssialan Keskusliitto
- Osuustoiminnan Kehittäjät Coop Finland ry
- Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta SOK
- LSO Osuuskunta.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on ilmoittanut, ettei sillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi tuloverolakia, elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia, maatilatalouden tuloverolakia, rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annettua lakia ja sairausvakuutuslakia.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia osuuspääoman koron ja muun osuuskunnan jakaman ylijäämän verotusta koskeviin säännöksiin. Lisäksi ehdotetaan, että osuuskuntalaissa tarkoitettu varojenjakoa vapaan oman pääoman rahastosta rinnastettaisiin verotuksessa osuuskunnasta saatua ylijäämään. Muun kuin julkisesti noteeratun osuuskunnan varojenjakoa vapaan oman pääoman rahastosta voitaisiin kuitenkin tietyin edellytyksin käsitellä verotuksessa luovutuksena. Lisäksi osuuskunnan jäsenyydestä eroamisen yhteydessä osuusmaksun palautuksen sijaan saatua varojenjakoa vapaan oman pääoman rahastosta pidettäisiin tietyin edellytyksin veronalaisena luovutuksena. Osuuskunnasta saadun ylijäämän verotusta koskevaa sääntelyä sovellettaisiin osuuspääomalle, sijoitusosuudelle ja lisäosuudelle maksetun koron ja osakkeelle maksetun osingon tai muun tuoton sekä muun osuuskuntalaissa tarkoitettua ylijäämänjaon verotuksessa tietyin poikkeuksin.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta ylijäämästä 85 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa. Muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta ylijäämästä 25 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa 2 500 euroon saakka. Tämän euromääräisen rajan ylittävältä osalta ylijäämästä 85 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Ylijäämästä 75 prosenttia olisi kuitenkin ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa, jos osuuskunnassa on alle 500 osuusmaksun maksanutta jäsentä ja jos tästä osuuskunnasta saatu ylijäämä ylittää määrän, joka vastaa kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa verovelvollisen kaikista kyseisen osuuskunnan osuuksista ja osakkeista ylijäämän jaosta päättämistä edeltävän tilikauden lopussa osuuskunnan omaan pääomaan

merkitylle määrälle. Jos verovelvollisen muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saama ylijäämä on elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloa, 2 500 euron osan katsottaisiin kohdistuvan henkilökohtaiseen tuloon, maatalouden tuloon ja elinkeinotoiminnan tuloon tässä järjestyksessä. Lisäksi ehdotetaan, että luonnollisen henkilön osuuskunnasta saama elantomenoihin liittyvä etu säädetään tietyin edellytyksin verovapaaksi.

Ulkomaiselta osuuskunnalta saatua ylijäämää verotettaisiin tietyin edellytyksin, kuten kotimaasta saatua ylijäämää, jos osuuskunnan verotuksellinen kotipaikka on Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehty sopimus.

Luonnollisen henkilön elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kuuluvasta muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta ylijäämästä 25 prosenttia olisi elinkeinotoiminnan tai maatalouden veronalaista tuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa 2 500 euroon saakka. Tämän euromääräisen rajan ylittävältä osalta ylijäämästä 75 prosenttia olisi veronalaista tuloa. Julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadun ylijäämän veronalainen osa olisi 85 prosenttia.

Yhteisön saama ylijäämä olisi verovapaata tuloa, jos osuuskunta on kotimainen tai emoyhtiö, joka on tarkoitettu yhtiö tai yhteisö, jonka verotuksellinen kotipaikka on Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueen valtiossa ja joka on velvollinen suorittamaan tulostaan veroa vähintään kymmenen prosenttia. Tästä poiketen ylijäämä olisi kuitenkin kokonaan veronalaista tuloa, jos osuuskunta on julkisesti noteerattu ja ylijäämän saaja on muu kuin julkisesti noteerattu yhtiö, joka omistaa ylijäämää jaettaessa välittömästi alle kymmenen prosenttia osuuskunnan osuuskunnan osuus- ja osakepääomasta. Muista valtioista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista tai Euroopan talousalueen valtioista saatu ylijäämä olisi yhteisön veronalaista tuloa.

Osuuskunnan vähennyskelpoista ylijäämää koskevaa sääntelyä ehdotetaan rajattavaksi sekä vähennykseen oikeutettujen osuuskuntien että vähennyskelpoisen määrän suhteen. Ylijäämän vähennyskelpoisuutta koskeva säännös koskisi jatkossa vain osuuskuntia, joiden toiminta muodostuu jäsenten elinkeinoa tukevasta taloudellisesta toiminnasta ja joissa yhden jäsenen osuus osuuspääomasta ja äänivalta on enintään kymmenen prosenttia. Ylijäämä olisi vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se on syntynyt osuuskunnan jäsenkaupasta ja jaetaan elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittaville osuuskunnan jäsenille näiden ostojen tai myyntien suhteessa. Vähennyskelpoinen ylijäämänpalautus olisi jäsenen verotuksessa elinkeinotoimintaan ja maatalouteen liittyvänä tulona kokonaan veronalaista tuloa. Luonnollisen henkilön kulutta-

ja osuuskunnasta saama elantomenoihin liittyvä ylijäämänpalautus olisi verovapaata tuloa.

Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain sääntelyä tarkennettaisiin ja lakia sovellettaisiin osuuskuntalaissa tarkoitettuun osuuskunnan jakamaan ylijäämään sekä vapaan oman pääoman rahastosta saatuu varojen jakoon.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperustetta koskevaan sairausvakuutuslain sääntelyyn lisättäisiin osuuskunnasta saatua ylijäämän ansiotulo-osuutta koskeva säännös.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2015 alusta. Muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2015 toimitettavassa verotuksessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutos koskee lievennetyn verotuksen piirissä olevaa varojenjaon raja-arvoa. Esityksessä täksi arvoksi on ehdotettu 2 500 euroa. Valiokunta ehdottaa, että raja nostetaan 5 000 euroon. Esitys voidaan hyväksyä muulta osin sellaisenaan, joskin se antaa aihetta joihinkin verojärjestelmän linjakkuutta koskeviin huomautuksiin. — Samalla on kuitenkin todettava, että esitys on tietoinen ja toimiva kompromissi osuuskuntatoimintaa ohjaavien vahvojen perinteiden ja modernia yritystoimintaa heijastelevan uuden osuuskuntalain välillä. Juuri tähän perustuu sen hyväksyttävyys.

Muutostarve

Tarve uudistaa osuuskuntia ja niiden jäseniä koskeva verotus on kiistaton ja perustuu useaan eri tekijään.

Niistä ratkaisevin on tämän vuoden alusta voimaan tullut osuuskuntalain muutos (421/2013), jossa osuuskuntien yhteisöläinsää-

däntöön perustuvat toimintaedellytykset saatettiin nykyaikaisen yritystoiminnan vaatimusten mukaisiksi. Myös lain tahdonvaltaisuutta lisättiin, ja esimerkiksi oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyvää sopimusvapautta laajennettiin vanhaan lakiin verrattuna. Osuuskunta voi mm. antaa osakkeita ja täydentää siten osuuspääomaa rahoituspohjana. Lainmuutoksella haluttiin kaikkiaan helpottaa osuuskunnan perustamista ja hallintoa sekä edistää jäsen- ja sijoittajarahoituksen hankintaa.

Uudistuksessa käytettiin mallina vuoden 2006 osakeyhtiölakia jopa niin pitkälle, että osuuskuntalaki vastaa sitä sanamuotoa myöten siltä osin kuin tarvittava sääntely on samansisältöistä. Vaikka osuuskunnan tarkoitus ja tunnusmerkit säilyivät ennallaan, osuuskunnilla on mahdollisuus toimia nykyisin pitkälti osakeyhtiön tavoin. Tämä on aiheellista ottaa huomioon myös verotuksessa niin verotuksen neutraalisuustavoitteen kuin veropohjan suojaamistarpeenkin vuoksi.

Esitys liittyy toisaalta kiinteästi myös tämän vuoden alusta voimaan tulleeseen yhteisövero-

kannan alennukseen 24,5 prosentista 20 prosenttiin (HE 185/2013 vp). Sen vastapainoksi tarkoitettu painopisteen siirto yhteisön verotuksesta jaetun voiton verotukseen on jo toteutettu osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden verotuksessa. Nyt on siis kysymys tämän muutoksen saattamisesta päätökseen osuuskuntien osalta. Esitys on siis myös johdonmukainen osa muutoin jo täytäntöönpantua kokonaisuutta.

Edellä olevat näkökohdat riittäisivät jo sinänsä perustelemaan muutostarpeen. Esitys on kuitenkin aiheellinen myös osuuskunnan varojenjaon verotusta koskevien puutteellisten säännösten vuoksi. Laissa ei ole ylipäänsä säännöksiä osuuskunnan jakaman muun ylijäämän kuin koron verotuksesta, vaikka varojenjaon muodot ovat monipuolistuneet osuuskuntalain muutoksen myötä. Esimerkkinä voidaan mainita mm. varojen jako vapaan oman pääoman rahastosta. Tulkinnat ovat perustuneet pitkälti Verohallinnon ohjeeseen, mitä ei voida pitää laillisuusperiaatteen kannalta kestäväenä asiantilana. Esitys paikkaa nyt myös tämän puutteen.

Osuuskuntatoiminta Suomessa on jo nykyisin varsin monimuotoista. Perinteisten kulutus-, hankinta- ja tuottajaosuuskuntien rinnalle on muodostunut työosuuskuntia ja muita uusosuuskuntia. Oletettavaa on, että toimintamuodot kehittyvät vielä edelleen väljentyneen lainsäädännön myötä. Myös nämä tekijät puoltavat verotuksen rakenteiden uudelleentarkastelua. Sääntely parantaa myös tässä suhteessa verotuksen ennakoitavuutta.

Esityksen lähtökohtiin sisältyviä jännitteitä

Esitykseen sisältyy yllättävän paljon jännitteitä siihen nähden, kuinka ilmeinen muutostarve on. Syntyy väistämättä vaikutelma, ettei osuuskuntalain valmistelussa ole otettu riittävästi huomioon muutosten aiheuttamia paineita verotuksessa. Vaikka osuuskuntalain avaamia uusia mahdollisuuksia ei käytetäkään tällä hetkellä laajasti hyväksi, verotuksessa on varauduttava myös ne kattavaan sääntelyyn. Vasta-argumentiksi ei siis riitä esimerkiksi se asiantuntijakuulemisessa esitetty seikka, ettei meillä ole vielä pörssinoteerattuja osuuskuntia.

Erilaiset näkemykset ovat tulleet esille myös muutoin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Yhtäältä on vedottu osuustoiminnan peruspiirteisiin ja edellytetty, että niille annetaan sopivassa kohdin ratkaiseva painoarvo. Tämä näkyy mm. ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuutta koskevissa kommentteissa. Toisaalta on nojaututtu neutraalin verokohtelun periaatteeseen ja ehdotettu mm. voitonjaon verotusta listaamattomien osakeyhtiöiden tavoin. Sääntelyn johdonmukaisuus on ylipäänsä koetuksella, kun lähtökohta — osuuskuntalaki — on itsessään eräänlainen hybridi. Osuuskunta voi siis toimia yhtä lailla perinteisesti jäsentensä kanssa näiden hyväksi kuin tavoitella avoimesti voittoa jäsenkentän ulkopuolisessa vieraskaupassa. Ratkaisevaa on, mitä osuuskunta päättää säännöissään. Linjakasta ja kestävää verokohtelua koskevat valinnat eivät siis ole tähänkään nähden itsestään selviä.

Oma jännitteensä syntyy ymmärrettävästi siitä, että verotuksen painopiste siirtyy tavoitelluun tavoin jaetun voiton verotukseen ja lisää siten hieman jäsenten verorasitusta. Tältä osin on kuitenkin syytä muistaa, että esitys keventää kokonaisuudessaan osuuskunnan ja sen jäsenten yhteistä verorasitusta ja että esityksen taloudelliset vaikutukset ovat kaikkiaan melko pieniä. Vastaava painopisteen siirto oli osakeyhtiöiden osakkaille taloudellisessa mielessä huomattavasti merkittävämpi. Uudistus on osuuskuntien osalta siten ennen muuta rakenteellinen.

Sääntelyn vaikeusastetta lisää myös voitonjaon verotuksen monimutkaisuus itsessään. Se johtuu osittain eräistä verotuksen erityispiirteistä, joita ei voida sivuuttaa myöskään tässä yhteydessä. Näitä ovat mm. osinkotulon jako pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoihin, tulolähdejako tai elinkeinoyhtymien verotus jaettavina yhtyminä. Lisäksi on otettava huomioon myös listayhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden välisiin suhteisiin liittyvät rajoitteet sekä ulkomaisiin osingonjakotilanteisiin liittyvät velvoitteet. Osinkoverouudistus ei poistanut myöskään eriytettyyn tuloverojärjestelmään liittyvää tulonmuunto-ongelmaa. Sääntely on siten tarpeen myös sitä silmällä pitäen.

Toisaalta on selvää, että myös verosäännöksillä on taustansa ja syntyhistoriansa. Tämä koskee myös mutkikkaiksi kehittyneitä voitonjaon verosäännöksiä. Yksi keskeinen syy nykytilaan on ollut halu sisällyttää säännöksiin yrittäjäkanustin ja vahvistaa yritysten taserakenteita. Vastavuoroisesti on taas syntynyt tarve estää tulonmuunto ansiotulosta pääomatuloksi verotuksen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi. Verolainsäädäntöä on ylipäänsä istutettu kulloiseenkin toimintaympäristöön, jolloin ratkaisut ovat monin osin sääntelyn mutkikkuutta lisääviä kompromisseja. Esitys on osa tätä jatkumoa.

Historia selittää pitkälti myös vakiintuneita verotustermejä ja yhteisölainsäädäntöön sopimattomia konstruktioita, jotka ehdotetaan säilytettäväksi myös tässä esityksessä. Juridisesti ristiriitaisin, joskin verotuksellisesti toimiva käsite on *ylijäämäpalautus*, jota käsitellään erikseen jäljempänä. Yhteisöoikeudellisesti virheelinen on myös rakenne, jossa voitonjakoa voidaan verottaa luovutuksena. Kuitenkin myös tälle on perustellut syynsä, joita valiokunta on käsitellyt osinkoverouudistuksen yhteydessä. Ne eivät anna aiheutta tässä sitä tarkempaan käsitteilyyn.

Sääntelyn yksinkertaisuus, läpinäkyvyys ja johdonmukaisuus ovat kaikesta huolimatta arvostettavia ja tavoiteltavia ominaisuuksia. Ne parantavat verotuksen hyväksyttävyyttä, lisäävät ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta ja sen myötä mm. verojärjestelmän kilpailukykyä. Valiokunta viittaa sen vuoksi myös tässä yhteydessä vuosi sitten esittämänsä kannanottoon, jonka mukaan voitonjaon verosäännöksiä on tarve kehittää edelleen (VaVM 32/2013 vp — HE 185/2013 vp). Tämä voi tapahtua luontevasti mm. silloin, kun verotuksen rakennetta muokataan myös muutoin esimerkiksi tulolähteitä koskevan tarkastelun yhteydessä.

Yleisarvio

Valiokunta on siis tarkastellut esitystä taustalähtökohdistaan rakennettuna kompromissina. Asiantuntijakuulemisessa on käynyt myös ilmeiseksi, ettei täysin puhdaslinjaista mallia ole käytännössä mahdollistakaan luoda. Tämä johtuu

ennen muuta tarpeesta ottaa huomioon osuuskuntien jäsenten etua palveleva perusluonne. Uudistukseen vaikuttaa joka tapauksessa osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden verokohtelu, mikä asettaa sääntelylle tiukat raamit. Lopputulos on näihin tosiasiallisiin rajoitteisiin nähden perusteltu ja hyväksyttävä. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole myöskään useimmissa tapauksissa merkittävää välitöntä taloudellisesta vaikutusta osuuskuntakenttään. Sellaisesta ei ole saatu näyttöä myöskään valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Tämä ei poissulje sitä, etteikö joissakin yksittäistapauksissa jouduttaisi arvioimaan jatkossa tarkoituksenmukaisinta yritysmuotoa.

Valiokunta pitää ylipäänsä esityksen hyväksymistä parempana ratkaisuna kuin siirtää muutosten voimaantuloa, kuten asiantuntijakuulemisessa on myös vaadittu. Lykkäyksellä ei saavutettaisi todennäköisesti mitään olennaista muutosta niin kauan kuin esityksen reaaliset lähtökohdat säilyvät ennallaan. Lisäksi valmistelussa syntynyt tietopohja on valiokunnan mielestä riittävä muutosten arvioimiseksi, mikä on olennaista. Saatu selvitys täyttää siis valiokunnan vuoden takaiseen lausumaan sisältyvät vaatimukset, vaikka osuuskuntien edustajat ovatkin arvostelleet valmistelun avoimuutta. Valtiovarainministeriö on kertonut kuitenkin järjestäneensä laajoja kuulemispalavereita ja olleensa aktiivisesti vuorovaikutuksessa ehdotuksista myös kahdenkeskisesti. Merkitystä on myös sillä, ettei valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ole ilmennyt esityksen perusteluista poikkeavaa olennaista uutta.

Esitys täyttää siis valiokunnan käsityksen mukaan sille asetetut tavoitteet. Myös erityistä arvostelua herättäneet kaavamaiset rajat ovat nekin tarpeellisia, koska osuuskuntien kirjo on suuri. Kaavamaisuus selkeyttää sääntelyä ja tuo ennakoitavuutta tulkintoihin. Huomattavaa on myös, että joillakin rajauksilla on lähinnä tulonmuuntoa ja kansainvälistä verovuotoa ennalta ehkäisevä tarkoitus. Tällaisia ovat mm. ylijäämän verotus poikkeuksellisesti ansiotulona (TVL 33 e §:n 4 mom.) tai ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuuteen liittyvä 10 prosentin enimmäisomistuksen raja (EVL 18 §:n 4 mom.).

Koska esitys on rakenteellisesti iso uudistus, sen ulkopuolelle on jäänyt joitakin tärkeitä osaluokkia liian laajoina kokonaisuuksina. Näistä tärkein koskee metsäosuuskuntia, jotka eivät olisi jatkossa ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuuden piirissä. Tämä johtuu siitä, että metsätalouden tulo verotetaan nykyisin tuloverolain mukaan henkilökohtaisessa tulolähteessä. Ylijäämäpalautus on taas vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se jaetaan elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittaville osuuskunnan jäsenille. Toiminta osuuskunnan näkökulmasta on kuitenkin pitkälti samanlaista.

Kysymys metsäosuuskunnista liittyy laajempaan kokonaisuuteen, jossa tulisi mm. määritellä metsätalouden harjoittamisen kriteerit. Sääntely vaikuttaa myös muuhun verotukseen, kuten sukupolvenvaihdoshuojennusten soveltamisalaan. Sen vuoksi on selvää, että se vaatii erillistä kokonaisarviointia. Valiokunta pitää suotavana, että tämä työ käynnistetään pikimmiten.

Valiokunta haluaa tarkentaa vielä lopuksi eräitä tulkintoja, joista on ollut epätietoisuutta:

(1) Luonnollisen henkilön saama ylijäämä verotetaan vain poikkeuksellisesti ansiotulona (TVL 33 e §:n 4 mom.). Säännös on ennalta ehkäisevä, ja se koskee ainoastaan tuloverolain mukaan verotettavaa saajaa. Siihen liittyvä 500 jäsenen raja ei siis tule sovellettavaksi koskaan silloin, kun on kysymys elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavista osuuskunnan jäsenistä. Säännös ei siis heikennä myöskään pienten tuottajaosuuskuntien asemaa. — Valtiovarainministeriö on arvioinut ylipäänsä, että säännös koskee vain harvoja toimijoita.

(2) Esitys ei vaikuta millään tavoin maatalouden nettovarallisuuden laskentaan.

(3) Kolmas huomautus on tekninen, mutta se on syytä tehdä selvytyden vuoksi. Esityksen perusteluihin on jäänyt nimitäin luonnosvaiheen tekstiä sivulle 17. Kysymys on niistä edellytyksistä, joiden

perusteella ylijäämä voidaan käsitellä verotuksessa luovutuksena. Lopullisessa esityksessä ei edellytetä selvitystä siitä, että sijoitus olisi käynyt osuuskunnalle tarpeettomaksi. Tekstissä on siis aiheettomasti virke: "[T]ehdyn pääomasijoituksen tarpeettomuuden osuuskunnan kannalta voidaan arvioida käyvän ilmi viimeistään mainitussa määräajassa."

Seuraavassa käsitellään vielä erikseen esityksen keskeisiä yksityiskohtia.

Tuloverolain mukaan toimitettava verotus

Esityksen yhtenä kantavana ajatuksena on siis siirtää verotuksen painopiste jaetun voiton verotukseen vastapainona yhteisöverokannan laskulle. Osuuskunnan jakama *voitto eli ylijäämä* olisi sen mukaisesti muulle kuin yhteisömuotoiselle saajalle yleensä joko kokonaan tai osittain veronalaista tuloa. Verokohteluun vaikuttaisi lisäksi osuuskunnan toiminnan perusluonne jäsenten etuja palvelevana yhteisönä, kuten edellä on todettu. Se taas heijastuisi mm. siihen, miten suureksi jäsenen riski ja siihen perustuva voitonjaon lievennetty verotus muodostuu. Verokohtelu olisi lisäksi erilainen sen mukaan, onko kysymys julkisesti noteeratusta vai muusta osuuskunnasta.

Valiokunnalla ei ole erityistä huomautettavaa esitykseen siltä osin kuin se koskee pörssiosuuskuntia. Jäseniä kohdellaan sijoittajan tavoin, ja verokohtelu on sama kuin pörssiyhtiöiden osakkailla. Verokohtelusta on myös syytä säätää tässä yhteydessä, vaikka toistaiseksi pörssissä ei ole vielä yhtään listattua osuuskuntaa. Koska ehdotus on ongelmaton, seuraavassa käsitellään yksinomaan muun kuin listatun osuuskunnan voitonjaon verotusta.

Muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saatu ylijäämä. Yksi eniten arvostelua herättänyt yksityiskohta koskee luonnollisen henkilön muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadun ylijäämän verotusta. Esitys lähtee siitä, että tällaisesta tulosta 25 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa 2 500 euroon saak-

ka, minkä jälkeen veronalainen osuus nousisi 85 prosenttiin. Kummassakin tilanteessa loppuosa voitosta olisi verovapaata. Jäsenen verorasitus olisi siten lievennetyllä alueella 7,5 prosenttia ja sen jälkeen 25,5 prosenttia voitosta. Asiantuntijakuulemisessa on katsottu kuitenkin varsin yleisesti, että verokohtelun tulisi vastata listaamattomien osakeyhtiöiden jakamien osinkojen verotusta. Esitystä on pidetty ylipäänsä kitsaana siltä osin kuin lievennetyn veron raja on 2 500 euroa.

Valiokunta on painottanut arvioinnissaan niitä perusteita, joihin esitys nojautuu. Keskeistä on, että osuuskunnat poikkeavat olennaisesti osakeyhtiöistä osuuksien ja osakkeiden tuottamien varallisuus- ja hallinnointioikeuksien perusteella. Ne eivät ole siten verrattavissa yhteisömuotoina täysin toisiinsa, kun arvio tehdään perinteisen osuuskuntatoiminnan perusteella. Ylijäämän jaossa ei ole siten myöskään kysymys samanlaisesta yrittäjäriskille maksettavasta tuotosta kuin listaamattomissa osakeyhtiöissä. Yhdenmukainen verokohtelu ei ole tästä lähtökohtaisesta erosta perusteltu.

Kysymys on toisaalta myös verotuksen johdonmukaisuudesta; jos ylijäämän jakoa verotettaisiin kuten listaamattomien yhtiöiden osinkoja, se tulisi ottaa huomioon myös osuuskuntien muussa verotuksessa. Koska verotus ei voi olla veroetujen suhteen valikoivaa, muutos vaikuttaisi eittämättä myös ylijäämän palautuksen verovapauteen. Tätä ei ole haluttu. Valiokunta ei pidä ratkaisua ongelmallisena myöskään neutraalisuuden kannalta — toisin kuin on väitetty — koska sijoitukset eivät ole lähtökohtiin liittyvien erojen vuoksi toisiinsa verrattavia.

Valiokunta katsoo kuitenkin, että asetettu raja, 2 500 euroa, on turhan matala. Se perustuu samaan suhteelliseen muutokseen, jota on käytetty listaamattomien osakeyhtiöiden lievennetyn veroalan muutoksessa. Myös tätä perustetta on arvosteltu kuulemisen yhteydessä. Toisaalta on todettava, että aikoinaan säädetty 1 500 euron verovapaa alue oli sekin puhdas valinta samoin kuin osinkoverotukseen ylipäänsä omaksutut rajat. Kysymys on siis pitkälti tarkoituksenmukaisuudesta ja veropoliittisista valinnoista. Rajalla ei ole ollut myöskään suurta käytännön merki-

tystä, koska vain noin 8 000 henkilöä kaikkiaan noin 1,8 milj. ylijäämän saajasta on maksanut toistaiseksi veroa saannostaan.

Jotta osuuskunnan pääoman saanti olisi turvattu myös jatkossa, valiokunta ehdottaa, että lievennetyn verotuksen raja nostetaan 5 000 euroon. Se antaisi myös liikkumavaraa tulevaisuuteen nähden. Sama raja tulisi ulottaa myös elinkeinotuloa tai maatalouden tuloa saaville jäsenille, kuten jäljempänä on myös todettu.

Pienten ylijäämien verovapaus. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty yleisesti myös mahdollisuutta vapauttaa pienet saannot verosta. Raja voisi olla esimerkiksi 100 euroa. Sen on arvioitu yksinkertaistavan menettelyä ja keventävän osuuskuntien hallinnollista taakkaa. Se jättäisi esimerkiksi kuluttajaosuuskuntien nykyisin maksamat vähäiset korot¹ edelleen verovapaiksi.

Valiokunta ei näe tällekin muutokselle perusteita. Verotuksen iso linja tähtää tiiviiseen veropohjaan ja matalaan verotasoon. Pyrkimys on siis pois täysin verovapaista tuloista. Siitä on siis lähtökohtaisesti kysymys myös tässä, vaikka yksittäiset saannot ovat pieniä. Muutoksella ei olisi myöskään hallinnollisia vaikutuksia, koska osuuskunnat antavat jo nykyisin ylijäämää koskevat tiedot Verohallinnolle. Lisäksi valtaosa ylijäämistä olisi suoritusten pienuuden vuoksi myös jatkossa ennakonpidätysvelvollisuuden ulkopuolella.

Ylijäämän jakaminen ansio- ja pääomatuloksi. Edellä kuvattu verotus pääomatulona on siis pääsääntö. Jaettua voittoa voitaisiin verottaa kuitenkin poikkeuksellisesti osittain myös ansiotulona, jos tuloverolain 33 e §:n 4 momentin kaavamaiset edellytykset täytyvät. Niihin liittyy mm. keskustelua herättänyt 500 jäsenen raja. Kysymys on kuitenkin lähinnä tilanteista, joissa halutaan estää tulon muunto ansiotuloista kevyemmin verotetuiksi pääomatuloiksi. Samantapainen sulkusäännös on myös osakeyhtiön voi-

¹Verotuksessa käytetty termi *osuuspääoman korko* on tarkoitus poistaa ja käyttää myös siitä osuuskuntalain mukaista termiä *ylijäämä*.

ton verotuksessa. Koska osakeyhtiömaista liiketoimintaa on mahdollista harjoittaa osuuskuntamuodossa, vastaava sääntely on tarpeen tasapuolisuuden ja johdonmukaisuuden vuoksi myös osuuskunnan voitonjaon verotuksessa.

Säännös on siis luonteeltaan ennalta ehkäisevä. Kaavamaisille rajoille on siten tärkeää ainoastaan, että ne ovat riittävän korkeita. Sen vuoksi ei ole tarpeen arvioida, onko 500 turhan korkea raja. Olennaista on, että sen ylittävää toimintaa voidaan pitää muuna kuin veroetujen tavoitteluna. Arvioinnissa tulee myös muistaa, että säännöstä sovelletaan vain tuloverolain mukaan verotettaviin luonnollisiin henkilöihin. Se ei siis koske jäseniä, jotka ovat elinkeinon- tai maatalouden harjoittajia, kuten edellä on todettu. Säännös ei rajoittaisi siten pientenkään perinteisten tuottaja- ja hankintaosuuskuntien toimintaedellytyksiä.

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään tuotto prosenttiin, jonka mukaan pääomatulo-osuus määräytyisi. Peruste on sama kahdeksan prosenttia kuin osakeyhtiöiden osakkailla. Tuotto laskettaisiin kuitenkin osuuden merkintähinnan perusteella eikä osuuskunnan nettovaroista. Sekin on valiokunnan mielestä perusteltu ratkaisu, koska osuuden arvo perustuu yleensä osuudesta maksettuihin merkintähintaan. Osuudet tuottavat nimittäin osuuskunnan toiminnan aikana vain oikeuden merkintähinnan palautukseen, ellei säännöissä ole sovittu toisin.

Varojenjaon verotus vapaan oman pääoman rahastosta. Pääsääntö myös osuuskuntien ja niiden jäsenten verotuksessa on se, että jaettu voitto on saajalleen ylijäämänä verotettavaa pääomatuloa. Tästä on tarkoitus tehdä poikkeus samalla tavoin kuin osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden verotuksessa. Ylijäämää voitaisiin siis verottaa määrättyjen ehtojen täytyessä luovutuksena.

Valiokunta on käsitellyt tähän rakenteeseen liittyviä periaatteellisia näkökohtia mietinnössään VaVM 32/2013 vp — HE 185/2013 vp. Samat huomiot ovat perusteltuja myös nyt, eikä niitä ole tarpeen käsitellä sen vuoksi tässä erik-

seen. Valiokunta on valmis hyväksymään myös tämän esityksen.

Elantomenoihin liittyvien etujen verovapaus. Tuloverolakiin on tarkoitus lisätä säännökset (TVL 53 §:n uusi 9 ja 10 momentti), joissa todetaan tavallisten kuluttajien osuuskunnan jäsenyyden perusteella saamien, elantomenoihin liittyvien etuuskien verovapaus. Kysymys on joko alennettuna hintana tai asiakashyvityksenä annetusta etuudesta, jota ei ole verotettu tähän asti. Sääntely vahvistaa tämän käytännön nyt siis lain tasolla ja on siten paikallaan selvytyden vuoksi.

Elinkeinoverolain mukaan toimitettava verotus

Esityksen yleislinjan mukainen painopisteen siirto heijastuu myös yritysverotukseen. Nykyinen jaettu voitto koskeva verovapaa osuus 1 500 euroa poistettaisiin ja tuloon kohdennettaisiin kevennetty verotus 2 500 euroon saakka. Tulosta 25 prosenttia olisi veronalaisista siihen saakka. Veronalainen osuus olisi ylittävältä osin 75 prosenttia.

Valiokunta pitää esitystä hyväksyttävänä samoilla yleisillä perusteilla kuin edellä. Lievennetyn veron raja tulisi niin ikään nostaa vastaavasti 5 000 euroon myös elinkeinotulon ja maatalouden tulon verotuksessa.

Edellä on jo käsitelty ehdotusta soveltaa osinkoveroa koskevaa mallia myös jäsenen saaman ylijäämän verotuksessa. Valiokunta ei ole pitänyt sitä perusteltuna niin kuin todettu. Huomionarvoista on lisäksi se, että osinkoveromalli olisi epäedullinen elinkeinon- tai maataloudenharjoittajien tuottajaosuuskuntien jäsenille. Tulolähteeseen kuuluvia osinkoja verotetaan nimittäin 75 prosentin mukaan nollasta alkaen. Osinkoveromalli eväisi siis sen edun, joka koskee lievennetyn veron alaa nyt ehdotettuun 5 000 euroon saakka.

Ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuus. Esityksen kenties ristiriitaisin ehdotus koskee osuuskunnan ylijäämäpalautuksena tutuksi tullutta erää. Termi itsessään on herättänyt perus-

teltua kritiikkiä yhteisöoikeuden edustajien piirissä, koska kysymys on aina voitonjaosta. Ajaus siitä, että osuuskunta *palauttaisi* voittoa, on siis lähtökohtaisesti virheellinen. Koska esitys rakentuu perustelluista syistä osuuskunnan ja sen jäsenten väliseen kiinteään yhteyteen, valiokunta on valmis hyväksymään myös siinä omakutun terminologian. Seuraavassa käsitellään ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuutta siten siinä muodossa kuin sitä on käytetty esityksessä.

Ylijäämäpalautuksessa on siis kysymys voitonjaosta, ja sen vähennyskelpoisuutta tulee arvioida tästä lähtökohdasta. Arvioinnissa on muistettava, ettei osakeyhtiö voi vähentää mitään osaa voitostaan. Yhteisöoikeudellinen johdonmukaisuus edellyttäisi siis itse asiassa luopumista koko vähennysoikeudesta. Näin ei ole kuitenkaan haluttu tehdä perinteisen osuuskuntatoiminnan erityisluonteen vuoksi. Ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuutta koskevat rajoukset ovat kuitenkin näistä syistä lähtökohtaisesti varsin perusteltuja.

Valiokunta pitää siis hyvänä sitä lähtökohdasta rajoitusta, jonka mukaan ylijäämäpalautus on vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se jaetaan elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittaville osuuskunnan jäsenille. Jaettu ylijäämä on niille vastaavasti kokonaan veronalaista tuloa. Sääntely muodostaa siis tältä osin jäsenkauppaan perustuvan symmetrian, jossa voittoon kohdistuu yhdenkertainen verotus.

Rajaus merkitsee samalla sitä, ettei ylijäämäpalautus ole jatkossa enää vähennyskelpoinen ns. vieraskaupan osalta. Valiokunta pitää tätä välttämättömänä myös EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön ja valtioneuvoston päätösten vuoksi.

Jotta ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuus rajautuu niin kuin on tarkoitettu, siihen on perusteltua liittää tarkat ehdot jäsenkauppaa koskevan perusvaatimuksen lisäksi. Kysymys on tarpeesta estää kansainvälinen veropakko, kuten valiokunta edellytti asiaa koskevassa lausumassaan vuosi sitten.

Osuuskuntakentässä on herättänyt kuitenkin erityistä kritiikkiä ehto, jonka mukaan yksittäisen jäsenen osuus voi olla enintään kymmenen

prosenttia osuuspääomasta ja äänivallasta. Rajaa on pidetty tarpeettoman korkeana mm., koska voitto tulee verottaa saajan tulona. Lisäksi edellytetään mm., että osuuskunnan jäsenyys on avoin ja että palautus tapahtuu kaikille jäsenille näiden ostojen ja myyntien suhteessa.

Valiokunta pitää vähennyskelpoisuuden edellytyksiä kritiikistä huolimatta kuitenkin perusteltuina. Niiden lähtökohtaisena tarkoituksena on estää kansainväliseen verosuunnitteluun liittyvät uhat. Jotta sääntely ei olisi syrjivää, samat ehdot on ulotettava koskemaan myös kotimaisia tilanteita. Nyt ehdotetut rajat ovat kuitenkin sellaisia, että mm. pienet tuottajaosuuskunnat mahtuvat niiden sisään. Ne eivät siis estä juuri sitä perinteistä osuuskuntatoimintaa, jota varten poikkeuksellinen sääntely ylipäänsä ylläpidetään.

Ehto kymmenen prosentin katosta on sekin tarpeellinen ja osuus itsessään verotuksessa yleisesti käytetty. Jäsenmäärää sääntelevää avoimuuskriteeriä voidaan kiertää esimerkiksi nostamalla liittymis- tai osuusmaksu niin korkeaksi, ettei jäsenyys ole käytännössä mahdollinen. Sen vuoksi esimerkiksi pelkästään avoimuutta ja jäsenkauppaa koskevat edellytykset eivät ole valiokunnan mielestä riittäviä.

Arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon koko sääntelykokonaisuus, johon liittyy edellä todetuin tavoin paljon poikkeuksellista. Ehdotus ylijäämäpalautuksen vähennyskelpoisuudesta on tähän nähden johdonmukainen ja sellaisenaan hyväksyttävä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Tuloverolain 33 e §:n 3 momentti, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 d §:n 3 momentti sekä maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 14 kohta. Lainkohdissa säädetään muusta kuin julkisesti noteerattua osuuskunnasta saadun ylijäämän verotuksesta. Valiokunta on ehdottanut edellä, että ylijäämää verotetaan lievennetysti 5 000 euroon saakka, kun soveltamisedellytykset täyttyvät. Lainkohtiin tulisi tehdä tätä koskeva muutos ja nostaa raja-arvo 2 500 eurosta 5 000 euroon.

Tuloverolain 33 e §:n 7 momentin viittaus-säännöksiin tulisi lisätä lisäksi lain 33 d §:n 3 momentti. Siten myös siinä tarkoitettuja sijais-osinkoja koskevia säännöksiä sovellettaisiin vastaavasti myös ylijäämään. Korjaus on lakitekkinen.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 d §:n 2 momentti. Momentissa on tarkoitettu määritellä julkisesti noteerattu osuuskunta viittaamalla tuloverolain 33 a §:n 2 momenttiin. Viittauksesta puuttuu kuitenkin lain nimike. Jot-

ta viittaus olisi selvä, momenttiin tulisi lisätä sana "tuloverolain".

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 4. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1.—3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 33 d §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 716/2004, muutetaan 10 §:n 1 momentin 6 kohta, 33 d §:n 4 momentti ja 53 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentin 6 kohta ja 33 d §:n 4 momentti laissa 716/2004 sekä 53 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 896/2001, ja lisätään lakiin uusi 33 e, 33 f ja 33 g § sekä niiden edelle uusi väliotsikko ja 53 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1465/1994, 896/2001 ja 716/2004, uusi 9 ja 10 kohta seuraavasti:

10 ja 33 d §
 (Kuten HE)

Osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu varojen-jako

33 e §

Osuuskunnasta saatu ylijäämä

1 ja 2 mom.
 (Kuten HE)

Muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta ylijäämästä 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaa-

ta tuloa 5 000 euroon saakka, jollei 4 momentissa säädetystä muuta johdu. Siltä osin kuin verovelvollisen saaman ylijäämän määrä ylittää 5 000 euroa, ylijäämästä 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Jos saatu ylijäämä on elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloa, 5 000 euron osan katsotaan kohdistuvan henkilökohtaiseen tuloon, maatalouden tuloon ja elinkeinotoiminnan tuloon tässä järjestyksessä.

4—6 mom.
 (Kuten HE)

Ylijäämään sovelletaan, mitä osinkotulosta säädetään 16 §:n 3 ja 4 momentissa, 22 §:n 1 momentin 3 kohdassa, 31 §:n 4 ja 5 momentissa,

32 §:ssä, 33 b §:n 3 momentissa, 33 d §:n 1 ja 3 momentissa, 34 a §:n 6 momentissa, 58 §:ssä ja 62 §:ssä.

33 f, 33 g ja 53 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1238/2013,
 muutetaan 6 a §:n 6 momentti ja 18 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin niistä on 6 a §:n 6 momentti laissa 1238/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 6 d § ja 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 71/1983, 1539/1992, 717/2004, 1077/2008 ja 776/2012, uusi 4 momentti seuraavasti:

6 a §
(Kuten HE)

6 d §

1 mom.
(Kuten HE)

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saamasta ylijäämästä on 85 prosenttia veronalaista tuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Osuuskunta on julkisesti noteerattu, kun sen osuus tai osake on ylijäämänjaosta päätettäessä kaupankäynnin kohteena *tuloverolain* 33 a §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saamasta ylijäämästä 25 prosenttia on ve-

ronalaista tuloa ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa 5 000 euroon saakka siltä osin kuin verovelvollisen henkilökohtaiseen pääomatuloon tai maatalouden tuloon kuuluva tällainen ylijäämä ei ylitä 5 000:tä euroa. Ylijäämästä, joka ylittää 5 000 euroa, on 75 prosenttia veronalaista tuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa.

4—7 mom.
(Kuten HE)

18 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki**maatilatalouden tuloverolain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 5 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1239/2013, sekä
lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 847/1970, 718/1990, 1541/1992 ja 1239/2013, uusi 16 ja 17 kohta seuraavasti:

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

— — — — —
 14) maatalouteen kuuluvan omaisuuden tuottamat korot, 25 prosenttia muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta tuloverolain 33 e §:ssä tarkoitettua ylijäämästä 17 kohdassa tarkoitettua ylijäämänpalautusta lukuun ottamatta 5 000 euroon saakka siltä osin kuin verovelvollisen henkilökohtaiseen pääomatuloon kuuluva tällainen ylijäämä ei ylitä 5 000:ta euroa ja 75 prosenttia tämän ylittävältä osalta, 75 prosenttia muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta, 85 prosenttia julki-

sesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta ja julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta tuloverolain 33 e §:ssä tarkoitettua ylijäämästä 17 kohdassa tarkoitettua ylijäämänpalautusta lukuun ottamatta, yhteisön saamat osingot ja mainitut suoritukset kuitenkin siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a ja 6 d §:ssä säädetään;

15—17 kohta

(Kuten HE)

— — — — —

Voimaantulosäännös

(Kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Pentti Kettunen /ps (osittain)	Osmo Soininvaara /vihr (osittain)
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kauko Tuupainen /ps
	Jouko Jääskeläinen /kd	Kari Uotila /vas
	Timo Kalli /kesk (osittain)	Ville Vähämäki /ps (osittain)
	Sampsa Kataja /kok	vjäs. Johanna Karimäki /vihr (osittain)
	Anneli Kiljunen /sd (osittain)	Esko Kurvinen /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Maria Lohela /ps (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Eero Reijonen /kesk (osittain)
	Mats Nylund /r	Janne Sankelo /kok (osittain)
	Heli Paasio /sd	Harry Wallin /sd (osittain)
	Kari Rajamäki /sd	Anne-Mari Virolainen /kok (osittain)
	Markku Rossi /kesk	Juha Väätäinen /ps (osittain)
	Matti Saarinen /sd	Tuula Väätäinen /sd (osittain).
	Jouko Skinnari /sd (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

*Perustelut***Ylijäämän lievemmän verotuksen raja korotettava 10 000 euroon**

Valtiovarainvaliokunta korotti mietinnössään muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saatavan ylijäämän lievennetyn verotuksen rajaa hallituksen esittämästä 2 500 eurosta 5 000 euroon. Muutos oli oikeansuuntainen, mutta tarpeettoman vähäinen. Keskustan mielestä raja tulisi nostaa vähintään 10 000 euroon.

Osuuskunnan jäsenten sijoituksilla on keskeinen rooli osuuskuntamuotoisille toimijoille esimerkiksi investointien yhteydessä. Tämä koskee muun muassa osuusmeijereitä, lihaosuuskuntia ja Metsäliitto Osuuskuntaa sekä osuuspankkeja ja osuuskauppoja.

Ylijäämästä 25 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa mietinnön mukaan 5 000 euroon saakka, ja tämän ylittävistä osasta 85 prosenttia olisi veronalaista pääomatuloa.

Kireä verokohtelu verrattuna listaamattomiin osakeyhtiöihin voi aiheuttaa ongelmia pääomien saatavuudessa. Listaamattomissa osakeyhtiöissä kevyemmin verotetun osinkotulon rajana on 150 000 euroa. Tähän nähden valiokunnan esittämä 5 000 euron raja, puhumattaakaan hallituksen alun perin esittämästä 2 500 euron rajasta, on liian alhainen.

*Vastalauseen muutosehdotukset***1.****Laki****tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tuloverolain (1535/1992) 33 d §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 716/2004,

Pienet ylijäämät verovapaiksi

Keskusta ei pidä tarkoituksenmukaisena pienten ylijäämien verotusta. Noin 1,7 miljoonaa suomalaista saa vuositasolla enintään 100 euroa ylijäämää osuuskunnista, lähinnä kuluttajaosuuskunnista. Tyypillinen vuotuinen ylijäämä kuluttajaosuuskunnasta on enintään muutaman kymmenen euron luokkaa vuodessa. Tällaisten tulovirtojen verottaminen ei ole mielekäästä, eikä muutoksella ole edes kunnollisia fiskaalisia perusteita.

Hallituksen aikomus verottaa myös pieniä ylijäämiä onkin oppikirjaesimerkki siitä, kuinka Suomeen luodaan turhaa hallintoa. Keskusta esittää 100 euron verovapaata osuutta osuuskuntien ylijäämään.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 4. ja 5. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että 1.—3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Vastalauseen muutosehdotukset).

muutetaan 10 §:n 1 momentin 6 kohta, 33 d §:n 4 momentti ja 53 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentin 6 kohta ja 33 d §:n 4 momentti laissa 716/2004 sekä 53 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 896/2001, ja

lisätään lakiin uusi 33 e, 33 f ja 33 g § sekä niiden edelle uusi väliotsikko ja 53 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1465/1994, 896/2001 ja 716/2004, uusi 9 ja 10 kohta seuraavasti:

10 ja 33 d §
(Kuten VaVM)

*Osuuskunnasta saatu ylijäämä ja muu varojen-
jako*

33 e §

Osuuskunnasta saatu ylijäämä

1 ja 2 mom.
(Kuten VaVM)

Muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saatu ylijäämä on 100 euroon saakka veroton. Mikäli ylijäämä on yli 100 euroa, siitä 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa 10 000 euroon saakka, jollei 4 momentissa säädetystä muuta

johdu. Siltä osin kuin verovelvollisen saaman ylijäämän määrä ylittää 10 000 euroa, ylijäämästä 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Jos saatu ylijäämä on elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloa, 10 000 euron osan katsotaan kohdistuvan henkilökohtaiseen tuloon, maatalouden tuloon ja elinkeinotoiminnan tuloon tässä järjestyksessä.

4—7 mom.

(Kuten VaVM)

33 f, 33 g ja 53 §
(Kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

2.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1238/2013,

muutetaan 6 a §:n 6 momentti ja 18 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin niistä on 6 a §:n 6 momentti laissa 1238/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 6 d § ja 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 71/1983, 1539/1992, 717/2004, 1077/2008 ja 776/2012, uusi 4 momentti seuraavasti:

6 a §
(Kuten VaVM)

6 d §

1 mom.
(Kuten VaVM)

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saama ylijäämä on 100 euroon asti veroton. Mikäli ylijäämä on yli 100 euroa, siitä on 85 prosenttia veronalaista tuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Osuuskunta on julkisesti noteerattu, kun sen

osuus tai osake on ylijäämänjaosta päätettäessä kaupankäynnin kohteena tuloverolain 33 a §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saama ylijäämä on 100 euroon asti veroton. Mikäli ylijäämä on yli 100 euroa, siitä 25 prosenttia on veronalaista tuloa ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa 10 000 euroon saakka siltä osin kuin verovelvollisen henkilökohtaiseen pääomatuloon tai maatalouden tuloon kuuluva tällainen ylijäämä ei ylitä 10 000:ta euroa. Ylijäämästä,

joka ylittää 10 000 euroa, on 75 prosenttia veronalaista tuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. 4—7 mom.

(Kuten VaVM)

18 §
(Kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

3.

Laki

maatilatalouden tuloverolain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 5 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1239/2013, sekä
lisätään 5 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 847/1970, 718/1990, 1541/1992 ja 1239/2013, uusi 16 ja 17 kohta seuraavasti:

5 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

14) maatalouteen kuuluvan omaisuuden tuotamat korot, 25 prosenttia muusta kuin julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta tuloverolain 33 e §:ssä tarkoitettua ylijäämästä 17 kohdassa tarkoitettua ylijäämänpalautusta lukuun ottamatta sadasta eurosta ja korkeintaan 10 000 euroon saakka siltä osin kuin verovelvollisen henkilökohtaiseen pääomatuloon kuuluva tällainen ylijäämä ei ylitä 10 000:ta euroa ja 75 prosenttia tämän ylittävältä osalta, 75 prosenttia muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta, 85 prosenttia julkisesti noteera-

tusta yhtiöstä saadusta osingosta ja julkisesti noteeratusta osuuskunnasta saadusta tuloverolain 33 e §:ssä tarkoitettua ylijäämästä 17 kohdassa tarkoitettua ylijäämänpalautusta lukuun ottamatta, yhteisön saamat osingot ja mainitut suoritukset kuitenkin siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a ja 6 d §:ssä säädetään;

15—17 kohta
(Kuten VaVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten VaVM)

Vastalause

VaVM 32/2014 vp — HE 130/2014 vp

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2014

Timo Kalli /kesk
Mika Lintilä /kesk

Esko Kiviranta /kesk
Markku Rossi /kesk